

qui cum eo, ejusque sociis nunquam communicare voluit, ut testatur Severus Sulpicius *l. 2. n. 50. t. 2. p. 263. et Dial. 3. n. 12. t. 1. opp. p. 140. ed. Veron. 1754.* Similiter Theognostus, aliique sanctissimi Episcopi ea de causa ab ejus communione divisi sunt, uti patet ex eodem Sulpicio *t. 1. l. c.*, & S. Ambrosio *Ep. 24. n. 12. opp. t. 6. p. 80. ed. Maurin. Ven. 1781.*, qui sese abstinuisse testatur à communione Episcoporum, qui cum Itacianis communicabant; idem quoque judicium fuit S. Siricii Pontificis, uti patet ex Concilio Taurinensi *can. 6. t. 2. col. 1386. collect. Labbæi*; & vero Itacius, quod Priscillianum accusaverat, exul, & ecclesiasticæ communionis expers decessit, sicuti narrat S. Isidorus *de Vir. illustr. c. 15. p. 781. ed. Paris. 1601.*

(4) Matthæus XVIII. 15. & seq. Ceterum Ecclesiæ in coercendis criminibus tum interioris, tum exterioris fori potestatem testatissimam faciunt Patres universi, præter ceteros autem Auctor *Const. Apostolic. l. 2. cap. 11. 12. 37. 42. 47. seq. apud Cotelierium PP. Apostol. t. 1. p. 220. 222. 250. 254. 257. ed. Amstelædami 1724.*, Cyprianus *ep. 52. ad Cornel.*, & *ep. 3. ad Rogatian. p. 238. & 172. ed. Amstelædami 1700.*, Gregorius Thaumaturgus *ep. canon. can. 5. 8. & 9. p. 49. & seq. ed. Paris. 1621.*, unde patet, alias de iis, qui sponte crimine essent confessi, & alias de iis, qui essent convicti, poenas sumptas fuisse; Innocentius I. *ep. 6. ad Exuper. Tolosan. n. 10. apud Coustantium ep. Roman. Pontif. col. 794.*, qui poenas constituit adversum adulterum, "cujus flagitium detegatur, qui probatione cessante, vindictæ rationem jubet conquiescere, qui conceptis verbis nominat uxores adulteras apud Sacerdotes delatas, hoc est accusatas." Omnia hæc, ut quisquis facile intelligit, non nisi ad exterioris fori judicium referri possunt. Idem quoque confirmant Augustinus *Serm. 351. de Penitent. c. 3. opp. t. 5. col. 1359. ed. Maurin. Ven. 1731.*, Cæsarius Arelatensis in *Append. serm. Augustin. serm. 289. De castitate n. 5. opp. t. 5. par. 2. col. 482. ed. cit.* Joannes Chrysostomus *Hom. 22. in 2. ad Corinth. opp. t. 10. p. 589. ed. Montfauconii Paris.*, Theophylactus *Comment. in Ep. II. ad Corinth. c. 10. vers. 8. p. 402. ed. Landini 1636.*, Oecumenius *eod. loc. t. 7. p. 710. ed. Paris. 1631.* Id postremo addam, criminalia judicium in foro exteriori apud Episcopos eodem fere ritu, quem Lex Romana constituerat, expediri consuevisse. Generatim in omnibus judiciis ecclesiasticis, uti supra animadverti, cunctæ non adhibebantur solemnitates civilium judiciorum; sed sæpe etiam hæc solemnitates, saltem quæ præcipuæ erant, observatæ diligenter sunt. Id ex collatione Juris civilis cum ecclesiastica historia manifestum est. Jure civili accusatio instituitur libello, cujus formula extat in *l. 3. ff. de Accusat.*, quique actis inseritur. Accusatorium libellum Eusebius Dorilæi Episcopus adversus Eutychem Presbyterum, & Archimandritam proponit, ut eum hæreseos accuset, eumque relegi vult, & inferri monumentis actorum, sicuti patet ex Concilio Constantinopolitano S. Flaviani Patriarchæ *Act. 1. & 2. t. 4. concil. col. 930. & 935. collect. Labbæi.* Quod etiam in Concilio Chalcedonensi *Act. 3. dict. t. 4. col.*

1267. adversus Dioscorum Theodorus præstat; quin & alia ecclesiastica judicium per libellum instituta demonstravi *l. 3. tit. 5. §. 1. not. 4. p. 73.* Jus civile accusatoris inscriptionem, & subscriptionem postulat. Inscriptione accusator ostendit, se Titium ex gr. ex una, alterave lege reum deferre, eumque se reum demonstraturum profiteretur *d. l. 3. & l. 2. cod. de Exhib. reis.*, subscriptione vel ipse per se, vel per alium, eum litteras nescit, declarat, suas se implevisse partes, seque obstringit reciproci poena, si falso ab se hominem accusatum pateat *cit. l. 2. Eusebius cit. act. 1. & 2. col. 931. 934. & 935.* paratum sese exhibet convincere Eutychem falso habere catholicum nomen, libellum sua manu subscribit, & *act. 5. & 7. col. 991. et 1010.* non obscure significat, vereri se, ne per fraudem Eutychem poenam talionis perferat, quem metum Flavianus depellit. Ita in Chalcedonensi Concilio *act. 3. t. 4. col. 1267.* Paschasius S. Leonis Papæ Legatus de Theodoro Diacono Dioscori accusatore dicit hæc: "Si confidit probare ea, quæ ingerit. . . , proprio ore confiteatur, si non vult regularem adversus se converti sententiam." Ex Jure civili reo libellus est offerendus, ut rem omnem noscat, eique ad deliberandum temporis spatium conceditur *Novel. 53. c. 3.* Idipsum cum Eutyche factum est *act. 1. et 3., aliisque actionibus col. 935. 979. seq.* Jus Civile in judiciis notarios adhiberi, cunctaque in acta referri jubet. Utrumque in causa Eutychem Constantinopolitani Concilii Patres fecisse, constat ex *act. 2. et 3. col. 938. 974. 978. 979. 982.*, idque etiam in Chalcedonensi Concilio gestum est *act. 3. col. 1290. et 1294.* Quæ de interrogandis testibus à Jure civili sunt constituta, ea fere omnia in eadem synodo Flavianus observavit *act. 3. col. 978.* Jure civili reus per apparitorem ter in judicium vocatur, atque in eum etiam manus injiciuntur, cum gravior est causa, quæ poenam postulet aspericrem *arg. l. 1. ff. An per al. caus. appell. red. pos. Dioscorum, Eutychem, atque alios semel, iterum, ac tertio vocatos constat ex actis Concilii Constantinopolitani S. Flaviani, Chalcedonensis, aliorumque complurium, ex quibus etiam patet, Episcopos per Episcopos saltem duos; clericum per clericos, laicum per laicos vocari consuevisse. Vide Christianum Lupum *Diss. in Conc. Ephes. cap. 3. et Append. ad Ephesin. latrocin. act. 3. opp. t. 2. p. 9. et 213. ed. Ven. 1724.* Interdum, quod ecclesiasticæ lenitatis est proprium, quartam etiam citationem Synodi emitti voluerunt, & vero eandem in causa Nestorii emisit Synodus Ephesina *act. 1. t. 3. Concil. col. 1006. collect. cit.* Eusebius accusatum reum ad Concilium invitum duci postulat *act. 3. col. 986.*, quamquam eam vim adhiberi tunc Flavianus noluit. Jure Romano cum nuncius rei copiam habere nequit, decretum citationis denunciare in faciem debet; atque id revera cum Eutyche factum patet ex *act. 3. col. 983.* Secundum Jus civile regulariter in causa criminali frustra procurator constituitur *l. pen. §. ult. ff. de Publ. jud. l. 1. ff. an per alium.* Eutychem ad synodum vocatus Abrahamium, aliosque misit, qui suam agerent causam, ac pro se responderent; at S. Flavianus *act. 4. col. 990.* his Abrahamium verbis alloquitur: quo-*

mado, rogo te, est possibile, altero accusato, pro eo alterum dicere? Romanorum legibus statutum erat, ut reus ab accusatore, & iudice interrogaretur *l. 6. §. 1. ff. de Cust. reor.* Eutychem in Concilio Constantinopolitano Eusebius accusator, & Flavianus Concilii Præses interrogant *act. 7. col. 1010. seq.* Loqui nisi interrogato testi non licebat ex jure civili Romanorum, uti tradit Asconius Pedianus in *Verrin. 3.* Theophilus, & Memas Presbyteri, qui Eutychem ad synodum vocaverant, instante Eusebio, ac jubente Flaviano, multa contra Eutychem testantur, interroganti autem Flaviano, cur non ea pridem in medium protulissent, respondent *act. 6. col. 1902.*, minime interrogati superfluum putavimus hæc dicere. Antequam, sententia feratur ex jure Romanorum proponitur terminus peremptorius, intra quem reus venire in iudicium debet, eoque non veniente sententia, in contumacem emittitur. Similem Eutychi terminum proposuerunt Constantinopolitani Concilii Patres, eoque elapso, *privabitur omnino*, inquit *act. 5. col. 998.*, & presbyteri dignitate, & alienabitur præesse monasterio. Accusationem desecrare ex jure civili crimen est, quod extra ordinem punitur *l. 2. cod. ad S. C. Turpil. S. Gregorius M. in can. 6. caus. 2. qu. 3.* Paulum Diaconum, quod ab Episcopi accusatione desiterat, criminis reum iudicat; quamquam ei peculiare ob causas, quas memorant Romani Correctores, veniam tribuat. Damnari absentem leges Romanorum vetant *l. 5. ff. de pæn., l. 1. ff. de Requir. vel abs., l. 6. cod. de Accusat.* Iudicium, quod a synodo Tyria contra S. Athanasium latum fuerat, multis quidem de causis irritum habitum est, sed ea præsertim de causa, quod contra absentem jus dictum fuerat, uti patet ex rescripto Julii I. nomine evulgatum, quod extat in Athanasii operibus *t. 2. p. 603.*, ed. Patav. 1777., atque ex epistola synodica PP. Alexandrinorum *t. 2. Concil. col. 575. Collect. cit.* Contumaces etiam absentes recte damnari statutum est *l. 5. ff. de Pænis, et l. 10. ff. de Public. judic.* Nestorium, qui ad Synodum vocatus non venerat, depositionis pænæ ab Ephesinis Patribus subjectum fuisse, tradit S. Cyrillus *Ep. ad Cler. et Pop. Alexandr. in t. 1. Conc. col. 1102. cit. collect.* Similiter Dioscorus a Chalcedonensi Concilio *act. 3. t. 4. Concil. col. 1302.* absens damnatus est, postquam tertio inutiliter vocatus fuerat. Juris civilis disciplina ita fert, ut reo insinuetur sententia, qua cognita ipse appellare possit. Sententia in Ephesino Concilio adversus Nestorium lata insinuata ei est per litteras synodales, quarum epigraphe hæc est: *Synodus Nestorio novo Judæ.* Postremo quæ a jure civili de probationibus ab actore, de exceptionibus a reo proponendis, de concedendis utrique idoneis dilationibus sunt constituta, ea fere omnia in ecclesiasticis quoque judiciis observata fuisse, ex Conciliorum actis manifestum est. Placuit conferre Jus civile cum ecclesiasticis judiciis, ut clarior sit error illorum, qui Ecclesiam exterius forum habuisse inficiantur.

§. VI. Potestas animadvertendi in crimina clericorum oritur ex imperio, & jurisdictione, quam Ecclesia, tam-

quam perfecta, ac distincta respublica, in suos subditos habet. Nam cui summa potestas, & jurisdictio commissa est, cui jus est imperandi, legesque ferendi, ei quoque jus competit puniendi fontes, qui legibus non obtemperant, statumque reipublicæ pervertunt (1). Omnes, qui baptismum susceperunt, proprie Ecclesiæ subditi sunt; sed tamen ita fert imperii, & sacerdotii concordia, ut laici tantum in rebus sacris, atque divinis, clerici autem in rebus omnibus Ecclesiæ subjiciantur; quoniam hi magistratus habent, & officia ecclesiastica, & proprie conficiunt ecclesiasticam rempublicam, sive administrationem, & potestatem, quam a civili distinguimus (2).

(1) Puffendorffius & Heineccius *l. c.*

(2) Laicos aliquot jam usque ab antiquis temporibus clericis infestos fuisse, tradit Bonifacius VIII. in *c. 3. de Immunit. Eccles.* Eum reprehendit Cavallarius *Inst. Jur. Canon. par. 3. c. 25. §. 2. not. 2.*, quasi id minus vere dictum sit, quoniam ait initio magnam inter clericos, & laicos fuisse concordiam, ac tantum post editas Isidori decretales dissidia erupisse. Sed falso, & immerito Cavallarius Bonifacium accusat. Nolo longus esse in recensendis exemplis, quorum historia plene sunt. Tantum indicabo, quod Hilarius Pictaviensis Episcopus narrat evenisse ætate sua, quæ in IV. sæculum incidit. Ipse scilicet *ad Constant. August. l. 1. n. 1. opp. t. 2. p. 535. ed. Veron. 1730.* Constantium rogat, ut suis quoque legibus personalem Clericorum immunitatem confirmet, "neque posthac (laici), præsumant, atque usurpent, & putent se causas cognoscere clericorum, & innocentes homines variis afflictationibus, minis, violentia, terroribus frangere, atque vexare."

§. VII. Jamvero civilium, & ecclesiasticarum poenarum non idem plane finis, neque eadem prorsus ratio est. Ecclesia, quam charitas exercet, duo tantum habet proposita, primum, ut peccator redeat ad bonam frugem, alterum, ut ceteri exemplo pænæ a crimine deterreantur (1). Civilis potestas in irrogandis pænis læsi quoque dignitatem tuetur, & publicam ultionem persequitur. Ecclesiasticarum poenarum summus est gradus eos, qui gravissime peccarunt, è republica expellere; civilis potestas progreditur etiam ad pœnas, per quas sanguis effunditur, aut fontes morte multantur.

(1) Præclare Augustinus *Epist. 185. ad Bonifac. n. 7. opp. t. 2. Tom. IV.*

col. 653. *ed. Ven. cit.* "Multi, inquit, per illas correcti sunt, & quotidie corriguntur; & se esse correctos, atque ab illa furiosa pernicie liberatos gratias agunt. Et qui oderant, diligunt, molestasque sibi fuisse, saluberrimas leges, quantum in insania detestabantur, tantum recepta sanitate gratulantur, & in residuos, cum quibus fuerant perituri, jam simili dilectione nobiscum, ut pariter instemus, ne illi pareant, excitantur." Deinde multis ostendit, utile prorsus esse homines peccatorum meta ad veritatem ducere, ac quasi compellere: „multis enim, ait, profuit prius timore, vel dolore cogi, ut postea possent doceri, aut quod jam verbis didicerant, opere sectari. Denique habet hæc: Antequam dicant boni filii; concupiscentiam habemus dissolvi, & esse cum Christo; multi prius, tamquam mali servi, & quodammodo improbi fugitivi ad Dominum suum temporalium flagellorum verberere re-vocantur." Ad hæc postrema Augustini verba diligenter advertant velim, qui Ecclesiam temporales infligendi poenas potestatem habere inficiantur.

§. VIII. Et quoniam Ecclesie potestas duplex est, altera tota spiritualis à Christo separatim data, quæ tum in interiori, tum in exteriori foro exercetur, altera, quam ipsa habet communem cum omni perfecta, ac distincta reipublica, & quæ temporalis dicitur; sequitur, ut duplex etiam sit genus poenarum, quæ ab ipsa irrogantur. Aliæ scilicet spirituales sunt, quæ animum affligunt, & aliæ temporales, quæ corpus castigant. Spirituales poenas infligendi jus est in omnes, qui per baptismum inter Ecclesie filios cooptati sunt, quique in religionem peccant; temporales quoque poenas in omnes constituit Ecclesia, sed in laicos, & clericos ratione dispari.

§. IX. Laici, qui tamquam Christiani, Ecclesie, tamquam civilis reipublice cives, hujus imperio parere debent, Ecclesie coercionis subsunt in iis criminibus, quorum iudicium ad Ecclesiam pertinet; in ceteris à civilibus magistratibus judicandi sunt. In hos quoque utitur Ecclesia poenis temporalibus, ut eam habeat, quam habere opus est, rationem criminum, & reus respiscat, neque omnes indiscriminatim subjiciantur poenis spiritualibus, quæ gravissimæ sunt. Clericorum crimina omnia coercet Ecclesia, sive ecclesiastica, sive civilia sint. Hæc quidem propter rem ipsam non sebesent Ecclesie potestati; sed ei tamen subiecta fiunt propter jus in personas, quarum crimina coer-

cenda sunt à reipublica, in qua versantur, & cui subjiciuntur.

§. X. At clerici civilis quoque reipublice cives habendi sunt, neque eos Ecclesia ita in reipublicam suam cooptavit, ut ipsi impune contemnerent, ac perverterent jura civitatis. Ergo Ecclesia curat, ut hæc jura sarta tecta servantur, poenasque repetit à clerico, qui ea violare ausus est. In quibus sanè poenis suam quoque, cum est opus, partem, & potestatem civili reipublice relinquit. Scilicet quamdiu ipsa habet poenas delicto pares, easdem ipsa imponit eo jure, quod omnis reipublica habet in cives suos, & clericum criminosum plectit exilio (1), verberibus (2), multa pecuniaria (3), carceribus (4), ceterisque poenis, quibus hoc agitur, ut peccator emendetur, ac ceteri exemplo poenæ sese à crimine absterneant (5).

(1) *Hi, qui adversa eis molliuntur*, inquit Concilium Romanum sub Symmacho P. an. 503. apud Labbeum t. 5. concil. col. 504. "icut à SS. PP. statutum est (quibus ex verbis constat vetustam tunc fuisse, eam disciplinam), & hodie Synodali, & Apostolica auctoritate firmatur, penitus abjiciantur, & exilio, suis omnibus sublatis, perpetuo tradantur." Ante hanc Romanam Synodum eandem exilii poenam ab Ecclesiastico Magistratu irrogatam memorat Eusebius Dorilæi Episcopus in concilio Constantinopolitano sancti Faviani act. 7. col. 1010. t. 4. ejusd. collect., & ejus quoque mentio est in Concilio Aurelianensi IV. can. 29. t. 5. concil. col. 1369., & Toletano XII. can. 10. t. 7. col. 1443., itemque apud S. Gregorium M. ep. 71. lib. 11. ad Artemium Subdiacon. opp. t. 2. col. 1172. ed. Maurin. Paris. 1706., et in can. 23. dist. 63. in can. 9. c. 3. q. 4., et in can. 3. c. 3. q. 5.

(2) "Tantum scelerum, inquit S. Augustinus ep. 133. n. 2. ad Marcellin. Tribun. opp. t. 2. col. 396. ed. Maurin. Ven. 1729. confessio, nem.... virgarum verberibus erusti, qui modus coercionis, & à magistris liberalium artium, & ab ipsis parentibus, & sæpe etiam in iudiciis solet ab Episcopis adhiberi." De S. Cæsario Arelatensi narrat Cyprianus ejus discipulus in ejus vita apud Surium ad diem 27. August. t. 4. p. 927. ed. Colonia Agrippina 1583. eum diligenter observasse: "ut nemo ex illis, qui ipsi parebant, si pro sua culpa flagellandi essent, amplius triginta novem ictibus ferirentur, ita tamen ut si quis in gravi culpa esset deprehensus, permetteret, ut post dies paucos vapularet iterum." Idem poenæ genus memorant etiam S. Gregorius M. l. 4. ep. 27. ad Januar. et l. 9. ep. 65. ad eumd. op. t. 2. col. 707. et 982. ed. cit. et l. 11. ep. 71. ad Anthem. Subdiacon. col. 1177. Cassianus l. 4. Instit. c. 16. p. 58. ed. Francof. 1622., Palladius Hist. Lausiæ.

c. 6. p. 908 in *Bibl. PP. Græco-Lat. t. 2. ed. Ducæi Paris 1624*. Concilium Agathense *can. 38 et 41. apud Labbæum t. 5. concil. col. 527. et 528. Narbonense sub Reccaredo can. 13. t. 6. col. 728.*, Epaonense *can. 13. t. 5. col. 713.*, Matisconense I. *can. 8. t. 6. col. 660.*

(3) Multas pecuniarias ab Ecclesia constitutas fuisse, ostendit concilium Carthaginense V. *an. 399. vel 400. can. 2. apud Labbæum t. 2. concil. col. 1454.*, & S. Gregorius M. *ep. 26. l. 4. ad Januar. t. 2. col. 704. ed. cit.* Eadem quoque multa paganos Calamenses plectendos censebat Augustinus *ep. 104. opp. t. 2. col. 379. ed. Maurin. Ven. 1759.*

(4) De Ecclesiæ decanicis, sive carceribus egi l. 3. tit. 1. §. 21. not. 1. p. 23. Carceris autem loco sæpe clericus in monasterium detrudebatur. Si *Episcopus*, inquit Concilium Agathense, (aliis autem Epaonense) *can. 50. apud Labbæum t. 5. Conc. col. 529.* "Presbyter, vel Diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut testimonium falsum dixerit, ab officii honore depositus in monasterium retrudatur, & ibi, quamdiu vixerit, laicam communionem accipiat." Confer etiam Concilium Matisconense I. c. 5. apud Labbæum t. 6. col. 659., Hispalense *can. 3. eod. loc. t. 6. col. 1314.*, & Epaonense *can. 22. t. 5. col. 714.* S. Gregorius M. *ep. 4. l. 10. ad Sabini. Subdiacon. t. 2. col. 1044.* "reum in districtam custodiam redigi jubet; & ideo, inquit, quia tanti facinoris iniquitas districta, atque subtili investigatione quaerenda, atque plectenda est, hac tibi auctoritate præcipimus, ut vigilantissimo studio, & diligenti omnino cura perquiras, & si quæ indicia apprehendere hujus rei potueris, eum in custodiam districtam, quousque nobis renunties, redigas, ut qualiter immanissimum facinus discuti debeat, ac puniri, deliberare possimus."

(5) Quid sibi velit Ecclesia in Corporalibus infligendis pœnis, egregie præter ceteros explicat S. Gregorius M. *ep. 27. l. 4. ad Januar. t. 2. col. 707.* "Paulum vero clericum, inquit, qui sæpe dicitur in maleficiis deprehensus, qui despecto habitu suo ad laicam reversus vitam in Africam fugerat, si ita est, corporali prius proveniente vindicta, providimus in poenitentiam dari quatenus, & secundum Apostolicam sententiam, ex carnis afflictione spiritus salvus fiat." Quo loco Gregorius memorat & corporalem vindictam & poenitentiam, quam utramque distinguit, & utramque adversus criminis illum clericum constitui jubet. Ad corporales pœnas referendæ sunt etiam publicæ poenitentia, jam ab initio Ecclesiæ institutæ, uti constat ex Tertulliano *Apolog. c. 39. & l. de Pudicit. c. 5.*, & l. de Poenit. c. 9. p. 31. 558. 127. ed. Paris. 1675. & S. Iræneo *Contr. hæres. l. 1. c. 13. n. 5. & 6. p. 63. & 65. t. 1. opp. ed. Venet. 1734.*, lateque ostendunt Massuetus in *Irenæo. Diss. 3. art. 7. n. 74. & 75. p. 126. seq. t. 2. opp. Irenæo.*, & Albaspinæus *Observ. l. 2. Observ. 22. p. 113. ed. Neap. 1770.* quamquam serius constitutæ videantur solemnes illæ Stationes, de quibus disserui l. 2. tit. 2. sect. 4. §. 72. p. 129. seq. Nam poenitentes cilicio operiebantur, sibi crines tondebant, jejuniis corpus cruciabant, flexis genibus stabant, sese à balneis, convivii, matrimonii usu abstinabant, aliisque subiciebantur pœnis, quas nemo inficiabatur fuisse, pœnas, quæ corpus castigabant. Hæ quidem omnes eo spectabant, ut

criminosus emendaretur, atque ad bonam frugem rediret; sed hic idem omnium ecclesiasticarum pœnarum finis est. Atque in his quidem pœnis, ut inquit Augustinus *ep. 185. ad Bonif. c. 6. opp. t. 2. col. 652. ed. Venet. 1730.* "cur non cogeret Ecclesia perditos Filios, ut redirent, si perditii filii coegerunt alios, ut perirent?" Porro si Ecclesia semper constituit pœnas, quæ corpus castigarent, manifestum est, ei jus esse corporales pœnas infligendi. Si eas ipsa constituit tum in interiori, tum in exteriori foro, dubitari non potest, quin ejus potestas exterius quoque forum attingat. Denique si eadem Ecclesia his pœnis animadvertit, etiam ethnicis dominantibus, cum scilicet à laico Principe nulla hujusmodi facultas concedi potuit, facile intelligitur, eam suo jure hanc potestatem, non cujusquam beneficio, ac privilegio obtinuisse. Certe quod à Petro gestum est adversus Ananiam, & Saphiram, à Paulo adversus Elimam magum, & adversus blasphemum, est quidem contra ordinem factum, sed tamen ostendit Ecclesiæ potestatem corporales quoque pœnas infligendi. Apposite Auctor incertus, sed antiquus sub nomine Augustini in l. *Contr. Fulgent. Donatist. c. 23. t. 9. col. 11. in Append. opp. S. Aug. ed. Venet. 1733.* "Non enim, inquit, malos persequi peccatum est; nam & sanctos, & sanctum sanctorum Dominum malos legimus persecutos. Dæmones namque persecutionem Domini non ferentes clamabant: quis nobis, & tibi filii Dei venisti perdere nos? Et Paulus Elimam magum ultus est cæcitate, & blasphemum hominem tradidit Satanæ, & Petrus Ananiam, & Saphiram ejus uxorem mendaces occidit, & Simonem magum, tamdiu persecutus est, donec morte perimeret. Sed & David in persona Christi clamat, & dicit: persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non convertar, donec deficiant. Affligam illos, nec poterunt stare."

§. XI. Sed cum criminis magnitudo pœnas postulat asperiores, quæ modum superant ecclesiasticæ coercitionis, Ecclesia non illud suscipit rei patrocinium, quod in civilis reipublicæ detrimentum redundaret. Quare clericum flagitiosum de gradu dimovet, atque ab se ejicit, & subdit civili potestati, quæ de eo pœnas sumit, quas aptas, & idoneas judicat. Verum non pro quovis crimine clericus de gradu dimovendus, atque ex ecclesiastica republica expellendus est. Non enim omnia crimina paria sunt, & iniquum atque absurdum esset parem levioribus, & parem item immanioribus criminibus pœnam constituere. Si ejectio clerici à republica ecclesiastica pœna est gravissima omnium, quas Ecclesia adhibet, ac tantum atrocioribus criminibus reservata, non eadem certe pœna plectendus est clericus, qui levius deliquit. Quare is quidem afficiendus est pœna; sed cum crimen tam grave non sit, ut pœna perducenda videatur ad summum gradum, qui ei jus eri-

pit civis reipublicæ ecclesiasticæ, puniendus est à republica, ad quam pertinet, & cujus imperio subjicitur.

§. XII. Atque hæc semper fuit ecclesiasticæ, & civilis reipublicæ concordia; utraque suam semper habuit in coercendis criminibus potestatem, neque unquam altera alteram perturbavit, aut fecit, quod crimen aliquod inultum impunitumque dimitteretur. Civilis respublica habet res, ac personas suas, & suas item res, ac personas habet respublica ecclesiastica, quæ sine illis vera, ac perfecta respublica haberi non posset. Laici omnes pertinent ad civilem rempublicam, clerici ad ecclesiasticam, quoniam hi sunt cives, ex quibus hæc duæ respublicæ efficiuntur. Civilis reipublicæ propria sunt omnia civilia negotia; quidquid res sacras, aut divinas respicit tantum ecclesiæ subest potestati.

§. XIII. Verum negotia, quæ sua indole, & natura propria essent civilis reipublicæ, sæpe fiunt subjecta reipublicæ ecclesiasticæ, quoniam ei subsunt personæ, quarum ea negotia sunt. Nemo enim alicujus negotium expedire cum imperio, & jurisdictione potest, nisi in personam habeat potestatem. Ita crimina, quæ propter naturam suam à civili republica noscenda, puniendaque essent, Ecclesiæ animadversioni subjiciuntur, quia patrata sunt à clericis, qui ecclesiæ potestati, imperioque subsunt. At quod facit Ecclesia, ut propter jus in personas animadvertat etiam in crimina, quorum sua non esset coercitio, id civilis respublica efficere non potest, ut propter jus in personas laicorum judicet etiam de criminibus, quæ ab iis in sacra, divinaque admissa sunt. Nam harum rerum cognitio, & animadversio est supra jura meræ reipublicæ, earumque judicium, & potestas à Christo tam in Clericos, quam in laicos uni Ecclesiæ data est.

TITULUS II.

De delictis, et eorum divisione.

- I. Quid delictum, quid peccatum?
II. Peccatum unius Ecclesiæ potestati subjectum.
III. Delicta ecclesiastica.

- IV. Civilia.
V. Mixta.
VI. Cui mixtorum criminum judicium competat?

Criminalium judiciorum materia in delictis est posita. Est autem delictum, seu crimen (1) libera, & voluntaria actio, vel omissio contraria legibus, pœnaque coercenda. In omni delicto inest etiam peccatum, quod est quævis improba divini, aut humani juris violatio; quoniam Deus homines parere jussit non tantum legibus ab se, aut ab ecclesia latis, sed etiam legibus, quas civilis potestas constitueret, quæque divinis, aut ecclesiasticis mandatis non adversarentur. Contra non omnia peccata sunt item crimina, quia non omnia redundant in detrimentum societatis, ideoque divinæ ultioni reservantur, neque humanis legibus coercentur. (2).

(1) Romani Jurisconsulti privata delicta à publicis Criminibus distinguebant; horum accusationes cuivis è populo à lege committebantur; illa autem non nisi privatis partium querelis in judicium deferebantur. Sed jam ab omnibus utrumque vocabulum promiscue usurpatur. Alia, quibus item delicta appellatur, nomina describit Renazzius *Inst. crimin. l. i. c. i. §. 4.*

(2) S. Augustinus in *Can. i. dist. 81.* peccatum à crimine ita distinguit exponens illud Apostoli, oportet Episcopum ordinandum sine crimine esse: "Non ait enim Apostolus, *inquit*, si quis sine peccato est; hoc enim si diceret, omnis homo reprobaretur, nullus ordinaretur. Sed ait: si quis sine crimine est, sicut est homicidium, adulterium, aliqua immunditia fornicationis, furtum, fraus, sacrilegium, et cetera hujusmodi. Crimen est peccatum grave accusatione, et damnatione dignissimum, & S. Thomas lect. 2. comm. in Ep. ad Titum. Aliud *inquit*, est crimen, & aliud est peccatum. Peccatum dicitur quodcumque sive magnum, sive parvum, sive occultum. Crimen autem magnum, & infame.

§. II. Quidquid in crimine peccatum est, cujusvis illud naturæ sit, unius Ecclesiæ potestati subjicitur, quoniam ei tantum Christus retinendi, ac remittendi peccata facultatem attribuit. Quare crimina, quorum coercitio pertinet ad civilem rempublicam, subsunt Ecclesiæ judicio propter peccatum; & hoc quidem judicium exercet Ecclesia in foro pœnitentiæ, in quo pœnæ sacerdotis arbitrio imponuntur. Quin etiam publica peccata publicis quoque afficiuntur ab Ecclesia pœnis, ut ita publicæ offensionis satisfiat (1). Multa tamen scelera sunt, in quibus Ecclesia tam de crimine, quam de peccato judicat, & in quæ tum exterioris, tum interioris fori potestatem exercet.